

מושגים מרכזיים בפרק תרבות

כתקשורת

מתכנית הלימודים

ד"ר ארנת טורין

יש מאות הגדרות לתרבות.
המשותף להן היא ההנחה שהתרבות היא קולקטיבית וסמלית

- הגדרה אחת שכיחה היא זו המוצעת בספרו של משונים " סוציולוגיה " והיא
- מסכת הערכים, האמונות , דרכי ההתנהגות והעצמים החומריים המהווים את אורח חיו של עם.

מושגי יסוד

- ערך- אמת מידה כללית לטוב ורע
- דוגמאות : שוויון, נימוס, הכנסת אורחים.
- נורמה- כלל ספציפי להתנהגות אשר נגזר מערך

יחסים בין נורמה לערך

- מערך אחד יכולות להיגזר הרבה נורמות
- אותו ערך, בתרבויות שונות, מייצר נורמות שונות
- נורמות וערכים משתנים ממקום למקום ומזמן לזמן

סנקציות חברתיות ופורמליות

- כל חריגה מנורמה גוררת סנקציה
- בסוציולוגיה אנו מבחינים בין סנקציות (עונשים) לתגמולים (פרסים)
- הסנקציות מתחלקות לסנקציות פורמליות וחברתיות

מה יותר כואב?

יש שתי פרספקטיבות ביחס לתרבות

- התרבות כיסוד מלכד, מייצר סולידריות
- התרבות כביטוי של כפייה

תרבות גבוהה, עממית ופופולרית

אוניברסאליזם תרבותי

- התכונות המשותפות לכל התרבויות הידועות: משום שתרבויות מהוות אמצעי לסיפוק הצרכים האנושיים, ישנם לחברות השונות מרכיבי תרבות משותפים.
- האנתרופולוג מרדוך ערך רשימה של התופעות המשותפות כמו: שפה, טקסים...
- מה עוד?

רשימת אוניברסאליזמים תרבותיים

- איסור אכילה, איסור עריות, אירוח, אמונות בקשר למזל, אומנות, הבדלי סטטוס, נימוסים, הגדת עתידות, הדלקת אש, חגים, חוקים, חיזור, טקסים דתיים, כינויי שארות, לוח שנה, לשון, מוזיקה, מנהגי אבלות, לידה וטקסי מעבר, נישואין, סגנונות תספורת, עשיית צרכים בצנע, פענוח חלומות, קישוט הגוף, ריקוד, רפואה ועוד

כולם מתלבשים – מי יותר מי פחות

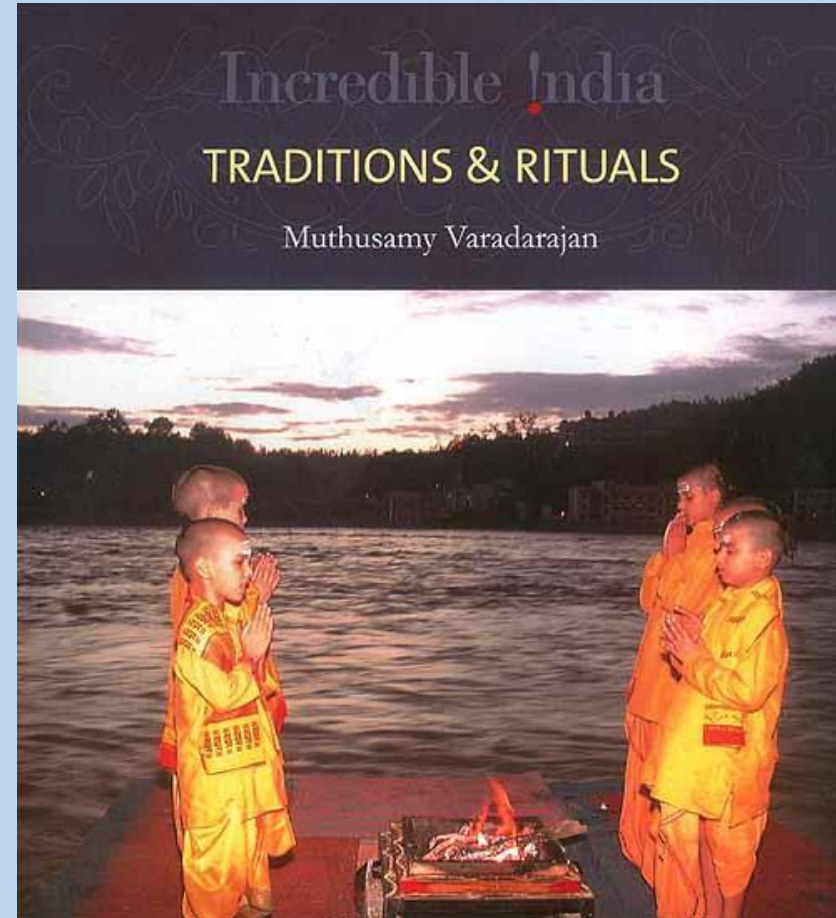
בכל התרבויות אנשים מתקשטים, תכונה יחודית למין האנושי

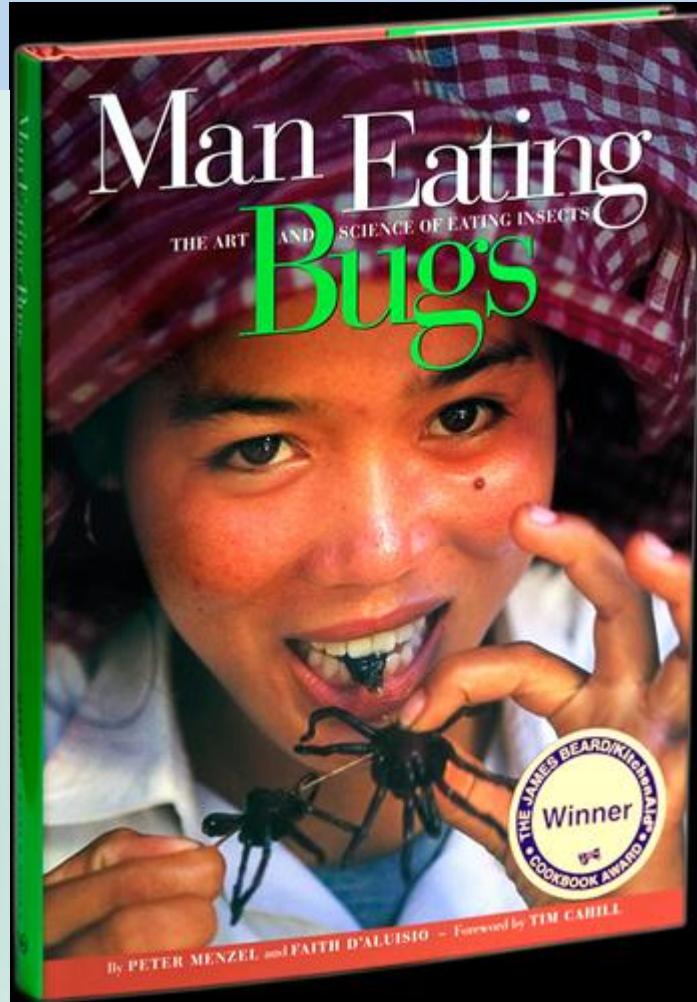
בכל התרבויות יש מוזיקה, ריקוד ואומנות פלסטית

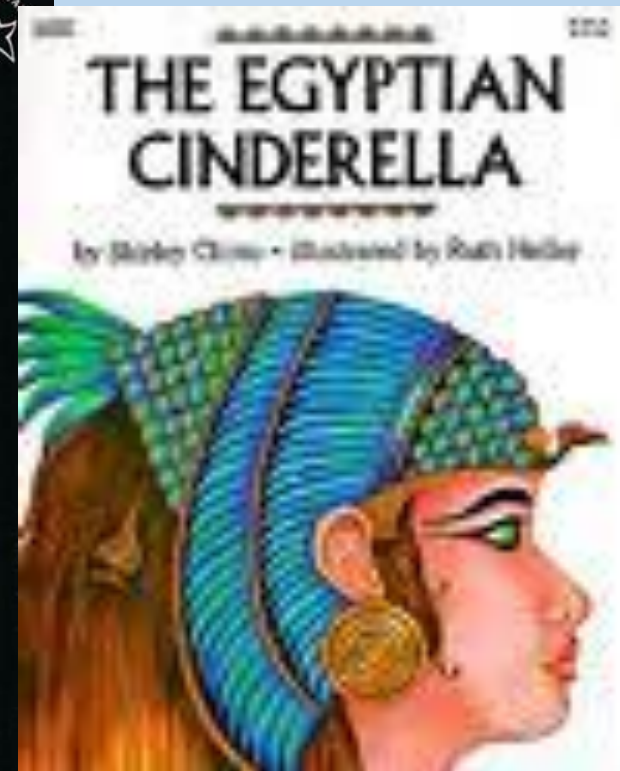
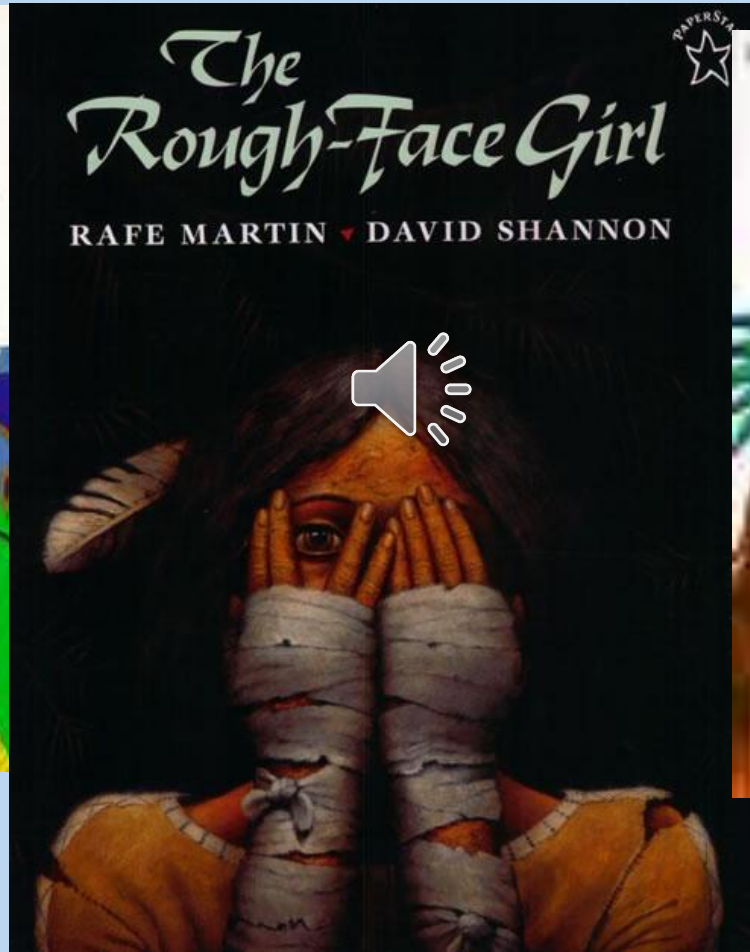
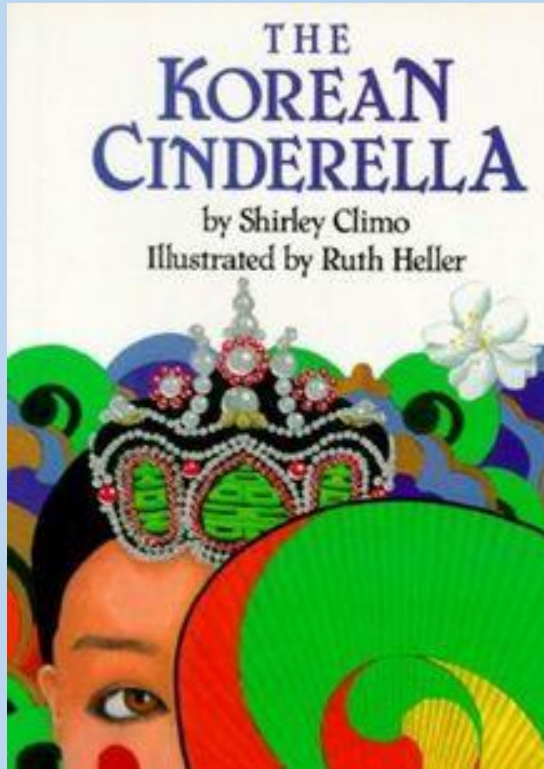
בכל התרבויות יש טקסים

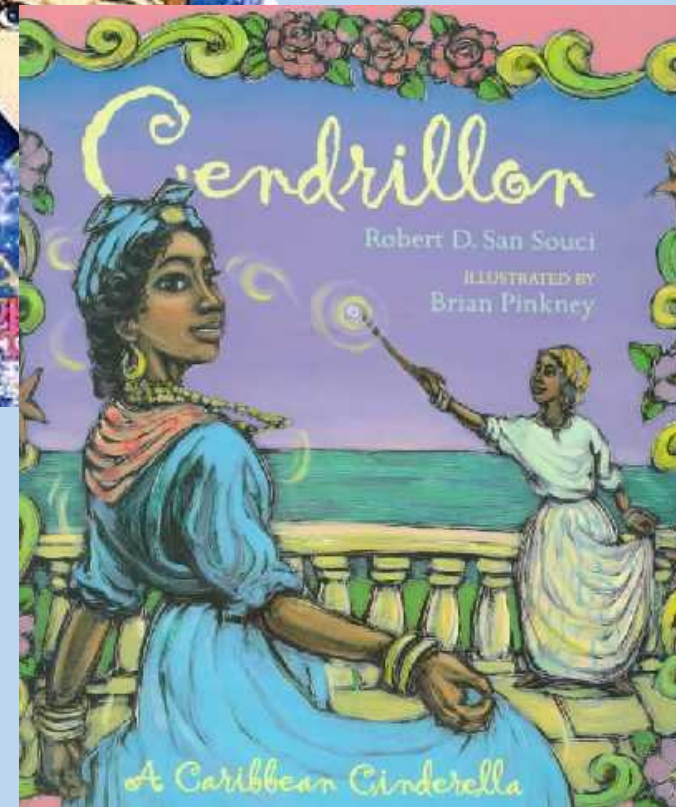
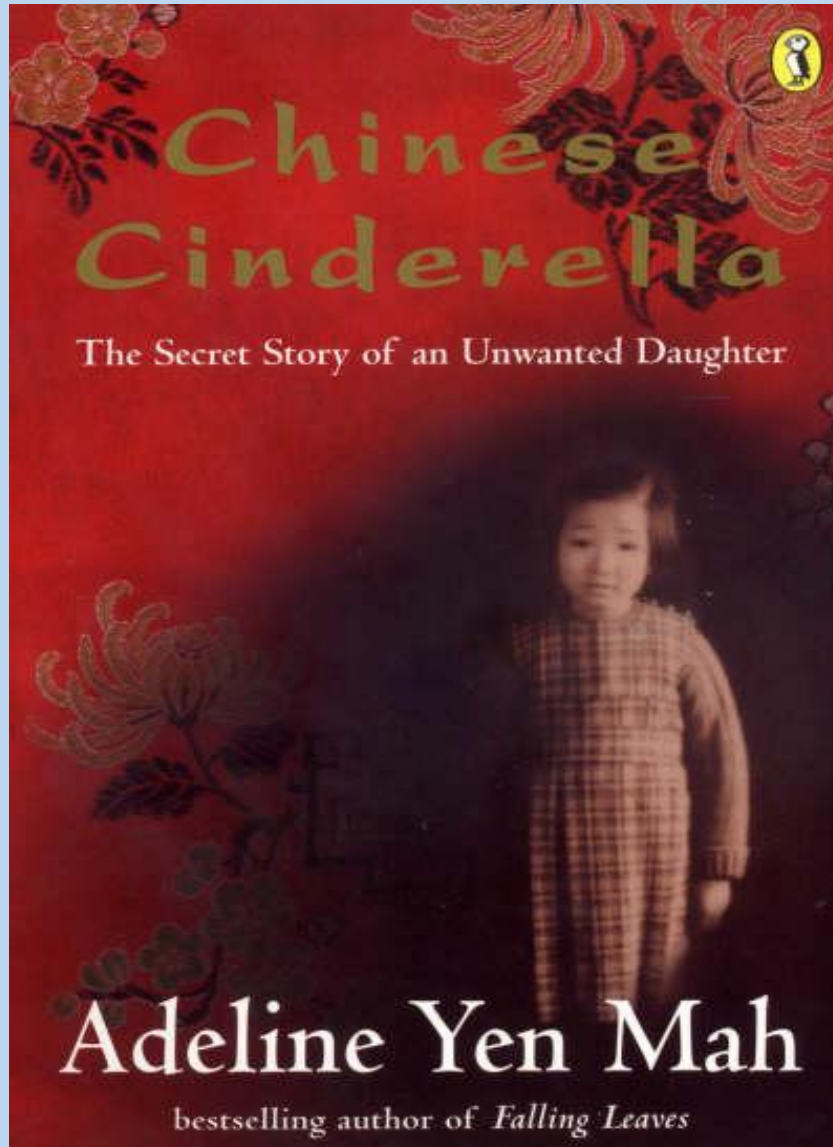

איסורי אכילה או חיות וחלקים שאפשר לאכול ומה שלא מקובל.

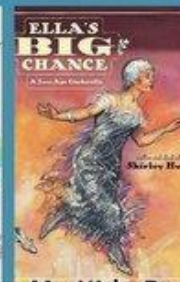
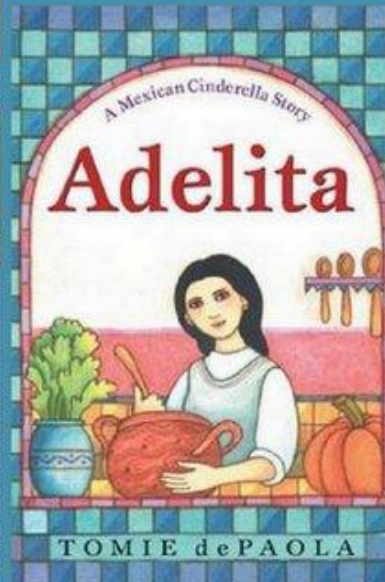
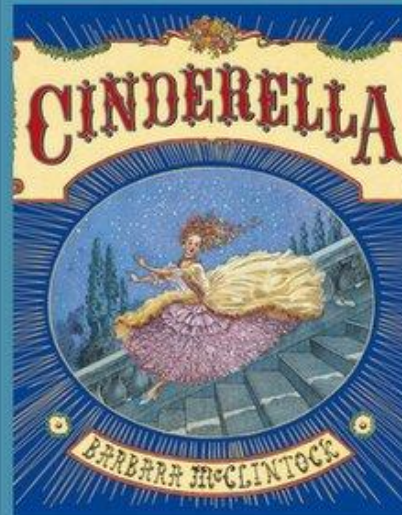
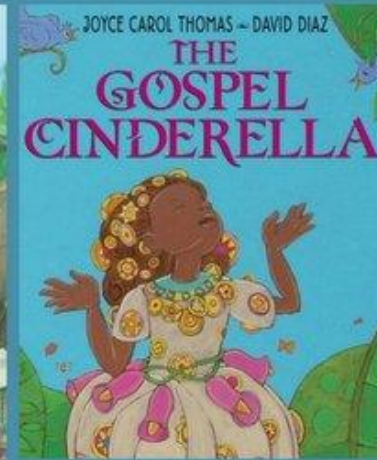
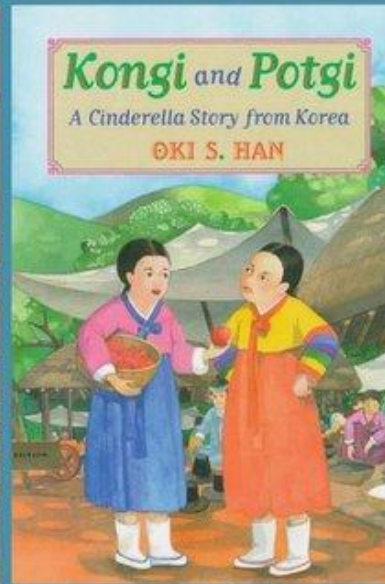
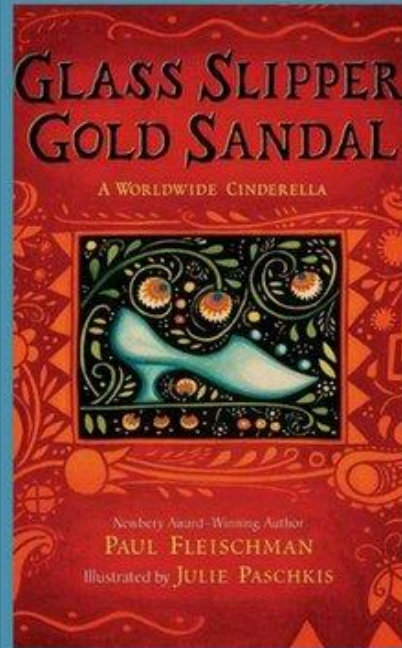
בכל התרבויות יש סינדרלה "כי סינדרלה היא האגדות כולן"

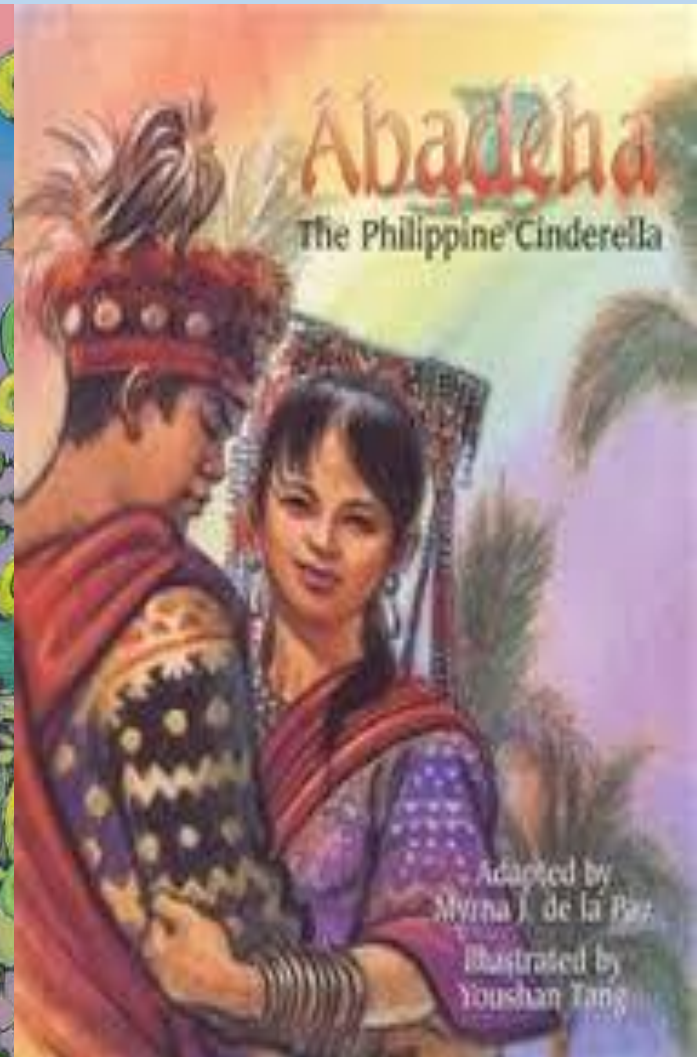
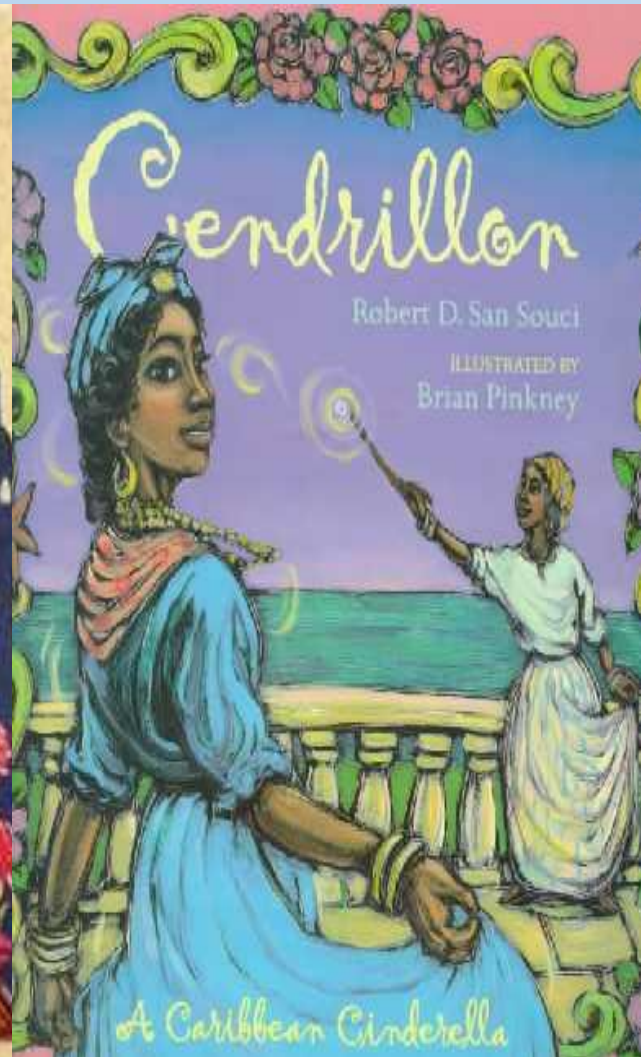
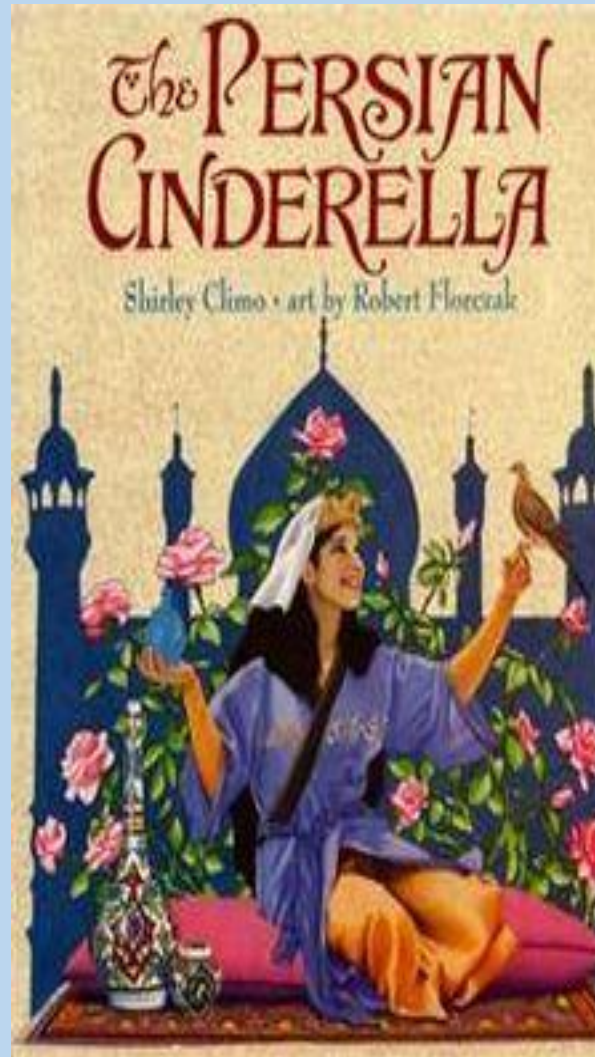

Cinderella

The Tale Told Around the World

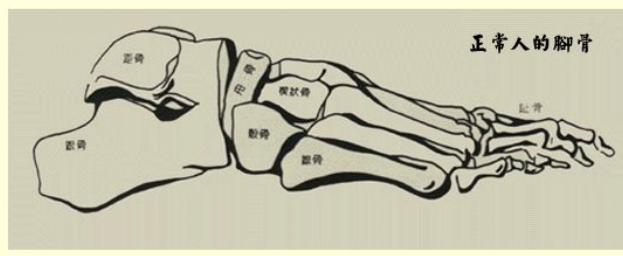
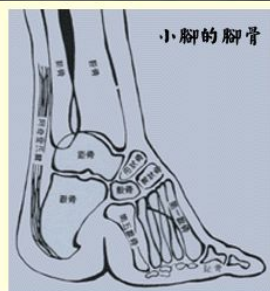

Click to increase image size

THE CHINESE CINDERELLA STORY

THE earliest datable version of the Cinderella story anywhere in the world occurs in a Chinese book written about 850–860 A.D. As this version has hitherto been only very inadequately translated and commented upon,¹ I have thought it worth while to make a fresh translation and to furnish such information as is necessary for a proper understanding of it. I shall also say rather more than is usual in such cases about the book in which the story is preserved and the circumstances under which a Chinese official came to write down a story which was, in fact, not Chinese, but which

Increase/Reduce Image

למה יש קבוע ומשתנה בכל תרבות? ובעיקר למה יש אוניברסאליזמים תרבותיים?

• 1. הגוף או הוא אותו גוף, והגוף הוא גם הנפש.

• 2. הדרישות של החיים בקבוצה

בכל התרבויות יש חלוקה לתרבות גבוהה, עממית ותרבות פופולרית

- נקראת גם תרבות גבוהה ונמוכה או

- תרבות אליט מול תרבות המון

- תרבות פופולרית – לא מוערכת, מתייגת את צרכניה בתווית ירודה, האח הגדול, שרית חדד

- תרבות גבוהה- תרבות המיוחסת לה איכות נעלה, שנצרכת בידי האליטות – אופרה, בלט, מוזיקה קלאסית

- תרבות עממית – פולקלור – היבטים מילוליים, חומרים ורוחנים המאפיינים תרבות מסויימת. כגון: רקמה, פתגמים, תפילה, סיפורי עם. זהו גוף ידע שהיווצרותו נפרסת על פני דורות.

תרגיל בכיתה

- לבקש מהתלמידים לנקוב בשמם של

- 1. חמשת הציירים/ות הגדולים של האנושות
- 2. חמשת הקומפוזיטורים הגדולים של האנושות
- 3. חמשת הסופרים/ות שהותירו חותם נצחי

- מה הם יענו?

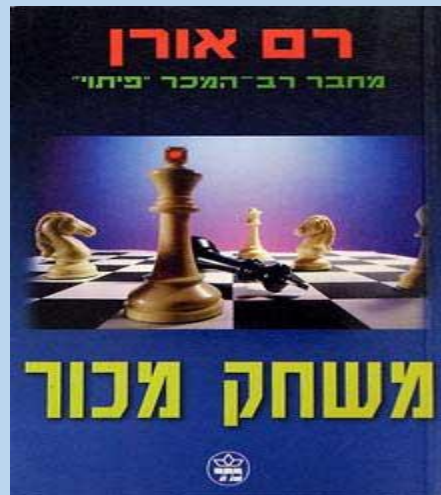
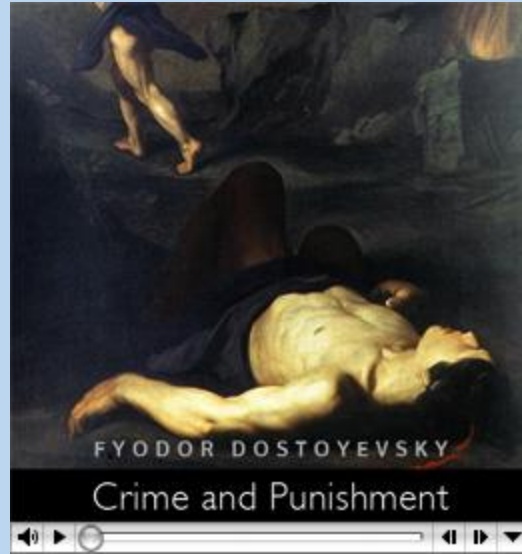
הם בד"כ נותנים שמות של גברים אשכנזים

- א. מוצרט , באך , בטהובן,
- ב. מיכאלאנג'לו, רמברנדט, וואן גוך, דה- וינצ'י
- ג. דיקנס, דוסטוייבסקי, טולסטוי
- יש להסביר כי האליטה השלטת, ההגמוניה , קובעת את ערכם של יצירות אומנות. אין בהם דבר מהותי, אינהרנטי שונה.
- האמנם?

האבחנה בין תרבות גבוהה ופופולרית קיימת במוזיקה

האבחנה קיימת בספרות

האבחנה קיימת בציור ובכל שדות האומנות

<https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%>

D7%94%D7%91%D7%95%D7%9B%D7%94%

אך האמנם אין הבדלי איכות באמנות? בתוצרים תרבותיים?

- עיתון הארץ הוא איכותי כמו ישראל היום?
- רחוב סומסום כמו יובל המבולבל?
- סיינפלד כמו מי הבוס?
- פודקאסט של עשר דקות על הדמיון בין חמישים גוונים של אפור לג'יין אייר

• <http://www.1075.fm/%D7%9E%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%9E%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%96%D7%90%D7%A0%D7%A8-%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%9E%D7%9F-%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%9E%D7%A0%D7%98%D7%99>